

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

u Ljubljani, Prešernova ulica.

STANJE VLOŽENEGA DENARJA nad 120 milijonov dinarjev.
SPREJEMA VLOGE na hranilne knjižice in na tekoči račun
proti najugodnejšemu obrestovanju.

ZLASTI PLAČUJE za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

JAMSTVO za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladoletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je

denar popolnoma varen!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska c. 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokli in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

NOVA ZALOŽBA

r. z. z o. z.

Ima v zalogi vsakovrsne pisarniške, šolske knjige, zvezke, risalne priprave v največji izbiri za tehnike in inženirje, vse najnovejše knjige svoje in drugih založb, tudi nemške in francoske.

Sprejema naročnino na tu- in inozemske knjige in liste.

Edino združeno podjetje te stroke v Sloveniji

Prodajalna K.T.D.

(prej Ničman)

Ljubljana (poleg Jugoslov. tiskarne)

Vse pisalne potrebščine, podobne, molitveniki, svečnjice, devocionalije itd.

Svoji k svojim!

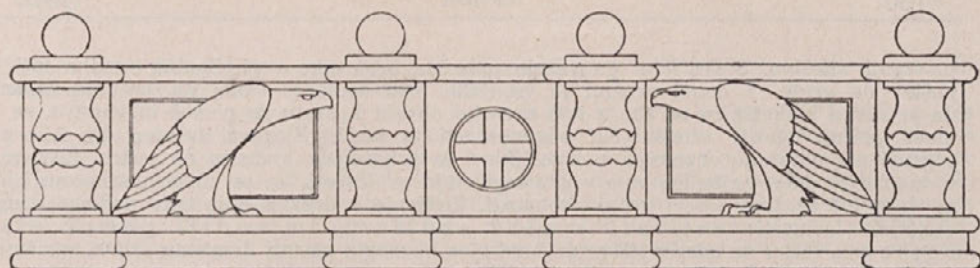

L. Mikuš

Ljubljana
Mesni trg 15

priporoča svojo zalogo
dežnikov in solčnikov in izprehodnih palic.

Popravila točno in solidno.

LETNIK XVIII
ŠTEV. 8

MLADOST

LETO 1925
AVGUST

Vitezi.

Brat Janez.

I.

Večina ljudi zre svoj cilj in življensko srečo v zakonskem življenju. To teženje je naravno, Stvarnik sam ga je položil v človeško naravo in za večino ljudi je božja volja, da jim v zatišju družinskega življenja ob ljubeči soprogi in otrocih vzklije sladka roža sreče.

Ali tudi ti, dragi moj fant, sanjaš o tej sreči? Mogoče, nič napačnega ni v tem! Zato boš tembolj vesel, ako ti pokažem ključ, ki ti z veliko verjetnostjo odklene vrata tvoje sreče.

Bodi kar takoj povedano: sreča v zakonu je v glavnem sad predzakonskega življenja. In sicer si mora mlad mož v dobi, kot si ti sedaj, priboriti do dekleta, ozir. do vsake ženske pravo stališče, ki goji vzvišene pojme o dekliški nedotakljivosti in njeni časti, ki globoko spoštuje materinsko dostojanstvo, ki pa tudi sebe in svoje fantovske časti ne podcenjuje. Skratka, treba je, da se vzgoji v ponosnega mladega viteza, kar naj tvori temelj njegovi bodoči sreči. Predvsem mu ženska ne sme biti razkošje, ki se ga poljubno uživa, ampak tajno, vzvišeno bitje, ki ga spoštuje. Dobro vzgojen, plemenit fant na žensko sploh ne misli drugače, kot na ženo. In če mu katera po njegovih mislih ne more postati žena, ni zanj ženska, ampak človek. V svoji izvoljenki pa gleda življensko družico, varuhinjo svojih idealov in bodočo mater svojih otrok.

Žal, da visoko mnenje o ženi danes pri mladini ni več tako običajno. Vedno manj je vitezov! Vedno manj je fantov, ki bi si znali spoštovanje do žene izsiliti od svoje nižje narave, od grde knjige in slabih tovarišev, ki po umazanih skušnjah slabega življenja neprestano vpijejo: ponižaj žensko! Seveda plemenito mišljenje je sad plemenitega življenja. In vendar je sreča ob strani življenske družice odločena le vitezom ženske časti!

Ako pa je viteško mišljenje res tolike važnosti za srečo mladega moža, potem je dobri Bog, ki je vse tako modro uredil v naš prid, gotovo tudi za to poskrbel, da more vsak brez velike težave pohajati šolo viteštva. Res je za to poskrbljeno. Prvi in najvažnejši pouk more vsak dobiti v domači družini.

II.

Bitje, na katero te vežejo najbolj prisrčne in hkrati najgloblje vezi, je tvoja mati. Seveda kot otrok še nisi vedel, kaj ti je mati in za kaj vse ji moraš biti hvaležen. Vedel si le to, da imaš od nje vse, da te je ona vzredila in da si vzrastel na njenih kolenih. Toda čim bolj doraščaš, tem bolj spoznavaš njene odpovedi in žrtve, njeno trpečo ljubezen. V tvoji zavesti postaja vedno bolj edina, predobra. Kako mogočno ti je vzplamtela ljubezen do matere zlasti v tistem hipu, ko si doumel, kaj beseda mati v resnici pomeni, ko si zaznal, da ti je to ljubljeno bitje dalo življenje. Pod njenim srcem si počival, koliko je tedaj ona za te molila, na te mislila, za te trpela, čemu se je vse morala odreči. Kaka radost, ko te je videla v svojem naročju, koliko noči je prečula nad tvojo posteljico, preden si zrastel in postal velik in močan. Fant, ki vse to ve in je nepokvarjen, bo le s spoštljivo ljubeznijo zrl na svojo mater in v njej spoštoval tudi vsako drugo žensko. Spoštovanje do lastne matere in njenega materinstva je podlaga viteštvu. Kdor te dote ne vzame v življenje, od tega ni pričakovati resničnega žentlemenstva.

Navadno je družina tako srečno urejena, da mladenič dorašča med sestrami. Ta srečna družinska okoliščina je druga važna prilžnost, da si mlad fant

privzgoji viteštvo. S sestrami ga vežejo prisrčne bratovske vezi. Spolna razlika niti v poštevh ne pride. V dobri družini je vse tako lepo urejeno. Takoj pa, ko fant zapazi, da je sestra šibkejša in se ona z isto zavestjo obrača k bratu za pomoč in varstvo, se v njem prične buditi viteški čut odgovornosti in moči. Njegova telesna in duševna premoč mu narekuje obzirnost, potrepljivost in prijateljsko vedenje do sestre. Življenje v družini je dalje najboljša vaja v premagovanju sebičnosti, ko se mora posamezen član na dobrobit družine odreči lastni udobnosti. Življenje v družini daje tako podlago drugi obiteljski lastnosti: zatirati v sebi egoizem, in nuditi pomoč slabejšem u. Kdor se odreče uživanju tam, kjer bi mogla nastati drugemu škoda, spričuje, da je srčno izobražen in plemenitega mišljenja.

Često privedejo sestre v hišo svoje prijateljice. Tudi ti se z njimi zabavaš. Kaj je naravnjega, da ž njimi ravnaš kakor s sestrami. Slabo bi jo izkupil, kdor bi se tvoji sestri hotel preveč približati. Odločno bi se ti postavil za njeno čast. Ali boš s sestro nekoga drugega ravnal drugače, kot hočeš, da se postopa s tvojo sestro?

Družina je torej izvršna šola krščanskega viteštva. Poleg tega opazovanje matere in občevanje s sestrami pomaga fantu, ki je razumen, do trezne sodbe o ženskah. Nauči se presojati, v čem je veljava in odličnost dekleta. Privzgoji si smisel za notranjo vrednost ženske, da ve ceniti njene duševne vrline, da se ne bo dal pozneje, ko bo prišla zanj odločilna volitev, preslepiti po kaki zgolj zunanji lepoti.

III.

V krogu fantovskih misli in želja se pojavi dekle v dobi, ko mladenič še ni dozorel. Včasih prav zgodaj pozvanja srce k ljubezni. Pa to so leta razvoja, ko je v mladi duši še vse nestalno in spremenljivo, ko nagnjenja šele dozorevajo in se dečko z dneva v dan ne spozna. Čuvstva so burna in prevladujejo pametno razsodnost. Zato bi bilo vsakemu zelo svetovati, naj bi v tem času ne navezoval stikov in opustil vsako ljubezničanje, kar more le motiti zdrav razvoj naravnih sil v mladem možu. Velikokrat mlada ljubezen skvari pristni moški značaj, hotenje in stremenje se usodno premakne in pade na prav nizko stopnjo. Da bo iz tebe kdaj kremenit moški značaj, skrbi, da dozoriš brez zlih motnjav in vpliva mehkužja. Kdor hoče sadu, ne sme obirati cvetja!

Toda tudi brez posebnega »znanja« te vsak čas življenje vrže v deklisko družbo: pri delu, na izletu, sestankih, v družini itd. V borbi življenja se skleše značaj, tako tudi viteštvo more pokazati vso lepoto in moč le, če se mu nudi prilika. Tedaj se fant pokaže, kake gore list je, ali je vitez, ali je gospodar svojih čuvstev!

Že si razbral, da so razne zunanje prijaznosti premala usposobljenost za pravega viteza. Da damo naprej pozdraviš, ji napraviš prostor, vodiš na svoji desnici, si ji uslužen — vse to so stvari olike in potrebne, tudi lahko čednost, ako izhajajo iz notranje spoštljivosti, največkrat pa le gola formalnost, ki zadovolji plitveže. Za viteza je to premalo. Resničen žentlemen se ne more zadovoljiti zgolj z zunanostjo. Viteško mišljenje mora potekati iz tvoje notranjosti, je plod srčne izobrazbe, ki se javlja v tem, da nudiš pomoč in varstvo za dušo in telo proti slabemu, ki je v tebi in v njej, da se upiraš staremu Adamu in Evi, ki vsak hip sili na dan, — vzvišena naloga, ki jo more vršiti le močan, utrjen in dovršen značaj.

Predvsem se moraš vzgojiti, da boš znal z dekletom tako občeovati, da ne bo za vsako besedo čutila, da je ona ženska, da je torej spolnost nagib tvojih besed. Fant, ki tega ne zna, v pošteni družbi hitro preseda. Navadi se, da imaš svoja čuvstva trdo v oblasti, da jim v odločilnem trenutku ne podležeš. Brez te trde samovzgoje ne boš okusil sladke sreče duhovnega združenja z ljubljenim bitjem, kar se edino more in sme imenovati ljubezen. — Pravi vitez zna s svojim vedenjem dekletu pokazati, da je razen strasti še nekaj v njem, kar nasladi drži ravnovesje in mu pomaga, da se zdrži tam, kjer bi drugi padli, ki pokaže, da more s svojo voljo krotiti tudi najbolj vroče želje. Vedi pa dobro, da ta moškost ni nikomur dana, ampak si jo mora vsak priboriti v težkem boju s svojo slabšo, nižjo naravo. Viteštvo moremo zato gotovo istovetiti s premagovanjem samega sebe. Čim silnejša natura je v kom, tem več se mora premagati, tem bolj raste in jekleni v njem volja. Kdor iz teh bojev izhaja zmagovalec, je v resnici človek in več, ker je strl v sebi navadnega človeka. Občudovaje in zaupljivo se vanj upirajo oči, pa ne le šibkih žena, ampak tudi moških, ki spoštujejo zmago viteštva.

Kdor je vitez, si bo svest odgovornosti, ki poteka iz občevanja z dekleti. Srce je tako lahko streti — in uničena je življenska sreča! — Ne, kakor bi se tikalo vaših vrst, le za primer omenim one pustolovske kavalirje, ki jih povsod srečuješ. Mogoče so bili kdaj dobri fantje, — pa so ob kaki priliki odkrili, da njihova zunanost napravi utis na ženski spol. To spoznanje (večkrat je le domišljija!) jim postane pogubno. Vsa skromna resnost izgine, čez noč se včasih spremene. Poslej jih vodi edina želja, ugajati ženskemu svetu. Vedno zaljubljeni — najbolj sami vase — postanejo seveda smešni. Zamrl je spomin na

lastno mater in sestro, hrepenenje po nasladi ubije v njih vsak čut odgovornosti in viteštva, kakor tudi smisel za pravice bližnjega.

Pravemu vitezu je nedotakljivost vsakega dekleta, pa tudi njegovega, sveta. Do zakona ohrani ž njo razmerje, da gresta brez krivice lahko narazen, če spoznata, da nista drug za drugega. Poštenemu fantovskemu ponosu se upira žensko cvetje in čast teptati v blato. Menda se tak slabič ne zaveda, da išče dekle kot šibkejša v fantu opore, da upa v njem dobiti varstva in močne roke, ki naj jo povede skozi življenje. Zato se mu zaupa. Pa tako razočaranje! Revica večkrat prepozno spozna, da slabič še sam sebe ne obvlada, da je njen ideal poosebljena sebičnost, ki je njeno vero zlorabil in jo ponižal; in če bi tudi prišlo do zakona, ve, da bo mesto moža dobila — možička. Ali ne poznaš tudi ti nekaj takih kavalirjev?

Pa jih je danes toliko, ki se ponujajo. Tem se ne godi krivica! Kaj hočeš tu z viteštvom? — jih boš slišal govoriti. No, v take nižine se solnčni oriel ne spušča. Ravno s tem pa je viteški rešitelj premnogim. Saj ljudje opazujejo in vidijo. Kako bi prezrli njegovo notranje silo, njegovo stanovitnost proti zapeljevanju, njegovo plemenito in visoko mnenje o ženi! Ali ni tak mlad vitez glasen klicar vsem dobrim silam, ki so v vsakem človeku, čeprav jih včasih strast in greh potisne v globočino srca? Ali si ne želimo vsi takih močnih opor na poti skozi življenje? Njihova prisotnost nas dela boljše. Tudi tista deklina, ki jo je dosedaj še vsak izrabljal in poniževal, kdor se ji je bližal, bo duševno dvignjena, ko bo videla to pošteno dušo. V dno duše bo osramočena, spomnila se bo svojega dostojanstva in ženske časti, videla bo, da je na svetu še kaj višjega kot ljubimkanje. Prišel je nekdo, ki noče biti sokriv, nekdo, ki jo noče še bolj ponižati. Saj se mnogo revic pogreza bolj in bolj, ker niso nikdar v življenju srečale človeka, ki bi do njih imel spoštovanje in jih ne bi hotel pahniti še globlje v nesrečo.

Glej dvojni blagoslov viteštva: ko močni rešuje šibkega in mu nudi varstvo, otme tudi samega sebe!

IV.

Vem, dragi moj, da je kljub vsemu temu v tebi polno življenje, mlado in sveže, ki si želi ljubezni in hrepeni po prijateljstvu. Nekaj naravnega je v tem, zato bi prijateljstvo do plemenite deve moglo imeti nate blagodejen vpliv. Saj je znano, kako so si srednjeveški vitezi izbirali gospodovalke svojih src, katerim so služili leta in leta. Etili so jim najudanejši služabniki, njim na ljubo so vršili junaška, žrtev polna dejanja samo, da so si ohranili njihovo naklonjenost in ljubezen. Gotovo je, da plemenito žensko bitje pravitako blagodejno vpliva na moško srce, ga preobrazi in dvigne njegovo hotenje. Toda, kje jo dobiti?

Biti bi morala idealna podoba čiste ženske, da bi s spoštovanjem mogel k njej dvigniti oči. Že pogled nanjo bi ti moral vzbuditi spoštovanje, njena sladka navzočnost ne bi smela dopustiti nobene nespodobne misli. In ljubiti bi te morala z veliko ljubeznijo, ki ima smisel tudi za tvoje težave in pomanjkljivosti. Kako srečen bi bil, da bi bila kakor tvoja mati, kateri moreš vse zaupati in ji odkriti vse globočine srca. Dobra bi morala biti, da te ne bi prezirala niti v tvojih slabostih, ampak vedno bi lahko zaupljivo prišel k njej. Celó tedaj bi se ji smel bližati, kadar bi bil v boju življenja ranjen, brez pomoči in tolažbe; ona bi te pa z ljubeznjivo roko obvezala in vlila tolažbe v strto srce. Vedno bi morala biti pri tebi in te čuvati, njeno zlato oko naj bi vedno na tebi počivalo. In ti bi se varoval vsega slabega, tako bi živel da bi vsak čas lahko stopil pred njo, ji pogledal v brezmadežno oko in videl, če je s teboj zadovoljna. Tako vzvišena in mogočna bi morala biti, da bi bil lahko ponosen, da si si osvojil njeno naklonjenost, srečen, da smeš biti njen vitez in zaščitnik.

Ali je sploh kje tako plemenito bitje? Težko bi ga našel na zemlji. Pač pa v nebesih. Saj veš, koga mislim. To je naša Mati. Dih greha ni oskrnil njene lepote. Človek je, kakor tvoja sestra, toda edina brezmadežna. Vonj čistosti in svetih želja se širi krog nje in vzbuja v nas hrepenenje po neomadeževanem življenju. Viharji strasti se pomirijo ob njeni podobi; čutimo, kako ob njenih nogah raste v nas drug človek, odločen, radi Nje, ki je prečista, spoštovati vsako ženo, biti sleherni devi močni vitez.

S podobo Brezmadežne v srcu, ki je poosebljeno materinstvo in devištvo, boš rešil svoje viteško mišljenje o materi in devici, kljub ponižanju, ki ga danes doživlja žena v romanu in kinu, kljub temu, da se same ponižujejo z besedo in modo, da, celo kljub vsem tistim, ki blodijo in se ne zavedajo visokega zvanja, ki ga je Stvarnik odločil ženi.

Češčenje Marije je izvor pravega viteštva! Ona nam je pomagala v ženi odkriti višjo, duhovno naturo, in tej višji naravi v ženi naj velja tvoja služba! Zato viteštvo s spolnostjo in njenimi odnosi nima nič skupnega.

Biti vitez ni tako lahka stvar, sicer bi jih ne bilo tako malo. Na viteze so se vedno stavile visoke zahteve. Velika in izredna dejanja so morali vršiti. Tudi viteštvo, ki ga od tebe zahteva moško poštenje, je združeno s težkimi boji in mnogimi žrtvami. Biti moraš v oklepu jeklene volje, da v borbi ne podležeš. Kar dela mladeniča nesposobnega za viteštvo, je ravno mehkužna počutnost, ki hlepi po nasladi. To je treba premagovati. Vsaka ženska, ki pride na tvojo življensko pot, je preizkušnja tvoje notranje dozorelosti, je šola za tvoj značaj. Če si vitez, je ne boš podredil svoji nižji naravi, ampak dvignil jo boš in jo v njenih najplemenitejših težnjah potrdil in okreplil. — Ena misel naj te vodi: Ako je božja volja, da se kdaj poročim, potem hočem s poštenim življenjem že sedaj čuvati zvestobo svoji bodoči ženi! Živi tako, da boš vedno vreden braniti njo, ki ti je dala življenje, vreden varovati devištvo tvojih sester in da boš vreden vitez nje, ki naj nosi nekoč vzvišen naslov matere tvojih otrok. Potem smeš imeti vero v tvojo mlado srečo in upanje, da bo viteško zaslužno risto ljubezen blagoslovil Bog.

Lilija mogota.

Dr. Ivan Pregelj.

(Slovenske legende drugi del.)

VIII. Pomoč kristjanov.

Tako je prišla nebeška Gospa na svoje Brezje v svetišče, da za kratko zakraljuje kot preprosta romarica in pogostuje pri sosedu svetem Vidu na slovenskih tleh. Da sprejme tu kot kraljica obisk vseh daljnih in bližnjih božjepotniških svetinj, kakor tako lepo pripoveduje stara bajka, da hodijo namreč vasovat, obiskovat druga drugo..., svetinje z vzhoda od Svete Gore in svetih Šteng, svetinje od Zilje in Višarij, svetinje od Rakovnika od dolenske strani, svetinje s Kuma in iz Štajerske, od svetega Jošta nad Kranjem, od Dravelj, s Šmarne gore, od Svetega Primoža, Svetega Štefana, Svetega Lovrenca nad Bašljem in še svetih Treh kraljev v pohorajskih gorah...

Pa saj je bil tudi skrajni čas, da je prišla sama deviška Mati na Brezje, da znova posveti svoj hram in svoj kraj. Zakaj brezmejno gnusobe se je bilo v letih zlilo tod mimo. Pet mesecev vsako leto so naplavljali ljubljanski in jeseniški vlaki izletniško množico tu sem, romarje modnih bogov Športa in Flirta in še božice Koketerije. Zato se je Janezu Jeznemu ustavila noga, ko je prestopil v breški svet.

»Fej!« je rekel in pljunil kakor rajni Peter Bohinjec na kvanto, »fej! Pravica veljaj! Imajo Bled, Bohinj in planinske kočice. Brezje pa niso letovišče. Ali bo že red? Bogu, kar je božjega!«

Mati Marija se je z bridkim nasmehom ozrla na jeznega svetca in rekla:

»Vse madeže vidiš, le solz kar nič, ki so jih lili moji, ne svetski romarji.«

»Molčim in se klanjam,« je odgovoril Jezni in onemel. Tedaj so jeknili v cerkvi zvonovi. Otroci so jih umeli: peli so jim jasno, dočim so bili odrasli gluhi.

»Pomoč kristjanov, prosi za nas!«

Patron breški, sveti Vid, je sprejel svoje goste. Ves srečen je bil. Kar nič mu ni bilo videti, da se je kopal nekoč v razbeljenem olju. Z dovtipom, kakor dobrovoljen gorski župnik ali pa gospod župnik Brešar v Velesovem, je sprejel nebeško Mater in dejal:

»Kranjski dovtip, če veste, kaj je to. Bom povedal. Tisti Layer iz Kranja, mati Marija, ki Te je slikal, saj veš, ki si najbolj modra, lej; denar je ponarejal, pa Ti je to našo sliko obljubil, da bi ga zapora otela. — Pa brez zamere. Halb Mär' halb mehr ali kakor bi po slovensko po-

vedal, ker zdaj nemško ne smem več znati: pol je res, zmišljenega pol vmes.«

Utihnil je in se zastidil, ko je zdajci videl, da se nebeška Mati ne meje. Sveti Jurij ga je bil pa tudi potegnil za rokav in mu šepetnil:

»To imaš zdaj, ko Bohinjčeve pridige poslušáš. Neumne kvasáš kakor kak konjski hlapec.«

»Moj greh, moj veliki greh,« je zamrmral svetec in se ponižno sklonil pred božjo Materjo.

»Srce vidim, besed ne slišim,« se je nasmehnila Mati božja, ga dvignila in rekla:

»Vstopimo!«

In so vstopili, da blagoslove znova za gnusnost, ki je hotela plenkniti do svetišča in čez prag... O Mati! Odpusti! Ne vedo, kaj delajo! — —

»Mi pa, Tvoji verni otroci, Mati Marija Pomagaj, mi Te častimo in hvalimo in ljubimo. Ozri se milostno na nas, Tvoje fante, Tvoja dekleta, Tvoje žene in može in otroke! Sprejmi našo molitev za zadoščenje! Za skrumbo nevednih, za kletev in porog!«

»Zdrava Marija, milosti polna, Gospod s Teboj! Blagoslovljena Ti mej ženami in blagoslovljen sad Tvojega telesa Jezus! Sveta Marija, Mati božja, prosí za nas uboge grešnike zdaj in ob naši smrtni uri. Amen!«

(Dalje.)

Škender.

Marija spet se mi je nasmehnila.

*Marija spet se mi je nasmehnila
iz svojih daljnih, zameglenih zvezd,
svetiljko žarno zopet je privila
sredi teh mojih temnih poti in cest.*

*Ves onemel sem padel ji v naročje,
v ljubezni zadržtela sva oba:*

»O vedela sem, da si svojeglav otroček!«

In jaz sem vedel, da si dobra mamica.

Spodoben pouk o zehanju.

Otokar Janez.

Sklenil sem, da bom pouk o zehanju napisal natanko v tisti vrsti kot sem si ga sam v teku življenja pridobil. Za popolno spodobnost se bom pa tudi resno potrudil.

Prav majhen sem še bil, ko sem zvedel ali morda celo sam spoznal, da zehanje pomeni z a s p a n o s t. To je bilo ljudem v moji okolici splošno znano. In res se je meni in mojim bližnjim zehalo najbolj zvečer, če nismo šli pravočasno spat. Vendar sem včasih zapazil, da se mi zeha tudi zjutraj, kadar se bolj počasi spravljam iz postelje. Vprašal sem mamo: Zakaj se mi tudi zjutraj zeha? Premalo si se naspal, je bil odgovor. Toda zehalo se mi je dostikrat

tudi po jako dobro prespanih nočeh. To se torej z maminim odgovorom ni hotelo strinjati. Precej let je minilo, da je prišel na ono vprašanje pravi odgovor.

Ne dolgo po prvem spoznanju sem zvedel, da je zehanje nalezljivo. Tega nisem sam spoznal, ampak zares od drugih zvedel. Ob zimskih večerih smo sedeli okoli peči pri delu ali pri klepetanju. Zdajci je kdo zazel, za njim drugi, tretji in tako dalje. Toda to samo še ni dokaz, da se je vsak naslednji od prejšnjega nalezel. Zgodilo se je pa, da je nekdo hotel zehanje opravičiti in je dejal: Saj nisem ravno zaspan, toda zehanje je nalezljivo. Tako torej, sedaj sem vedel. Pozneje sem slišal prav to še nešteto krat notri do pričujočega trenutka. Morda misli kdo, da je prazna vera. Pa ni. Toda pisati moram v takem redu kot sem ga v prvi vrstici napovedal.

Ko sem že nekaj časa v šolo hodil, sem nekoč zvedel, da je zehanje n e - s p o d o b n o. Tega sem se skoraj ustrašil. Koliko nespodobnosti sem potem-takem že zagrešil v življenju! Lažje mi je postalo pri srcu, ko je prišlo na dan, da zehanje samo na sebi ni ravno tako nespodobno, nespodobno je le tisto, če kažeš široko odprta usta.

»Zato morate dejati roko na usta, če se vam zeha, in tiho naredite, ne zapeti zraven celih orgel!«

Tako nas je učila skrbna gospodična. Od tistega dne dalje je vselej bežala za peč, če se je kdo spozabil, tako se je bala, da ne bi nekam izginila. Gospod katehet je pa vpil: »Vidva tam, slišita, brž tablo doli, prislonita jo onemle na usta...!«

Orlovska četa pri Sv. Heleni.

Zavoljo natančnosti pouka moram še nekaj povedati, čeprav leti samo na besedo, na zehanje pa prav nič. Pri nas doma nismo rekli: zeha se mi, temveč z d e h a se mi. Kdo bi si bil mislil, da je to napak? Ko sem pa bil že študent, sem nekoč bral: z e h a v e c in d r e m a v e c... Pozneje sem našel, da ima Breznikov »Pravopis« prav ta izraz za zgled, v oklepaju pa stoji zraven: »zdeha« in križ (†) pred njim. To pomeni, da je ta beseda na smrt obsojena. Ta pridobitev ima zame in za moje čislane bravce velik pomen. Kako nerodno bi bilo, če bi jaz tega ne vedel in bi stalo v pričujočem spisu »zdehanje« mesto »zehanje«! Kaj bi sodil o meni dr. Breznik in drugi učeni možje, ki vedo, kaj je prav in kako mora biti...?

Toda čas je, da nadaljujem. Ko sem bil že možat osmošolec, sem zopet za krepko stopnjo pomnožil znanje o zehanju. Takrat smo študirali psihologijo, po slovensko dušeslovje. Imeli smo Ozvaldovo učno knjigo. Tam nekje se bere skrben pouk o človeški pažnji ali pozornosti. Kadar človek močno pazi, zadržuje sapo. Kar nehote. Pri tem se rado pojavi — zehanje. Iz tega torej sledi, da zehanje ni vselej znak zaspanosti in dolgočasja, temveč je ravno tako lahko znak zelo zbrane in ostre pazljivosti!

To mi je bil nov nauk, čisto nov. Zapomnil sem si ga dobro in sem ga znal prilično izvrstno porabiti. Kmalu po tistem sem namreč nesel zvezek svojih pesmi znanemu kritiku in sem ga prosil, naj pove svojo sodbo. Rekel mi je, da boljše občuti vrednost pesemc, če mu jih sam nekaj preberem. Z zanosom in vzhičenostjo začnem, deklamiram eno, dve, tretje pol — naenkrat mi je mož globoko zazelal! Tristo! Da nisem imel nauka iz Ozvaldove knjige tako svežega v spominu — hm, kaj bi bil napravil? Oprostil bi se bil na licu mesta in zbežal... Tako sem si pa mislil: Kdo ve, morda je pa celo kompliment?!

Približno v istem času sem se poučil iz knjige in sem takoj potem s pomočjo eksperimenta tudi sam dognal, da je zehanje res nalezljivo. Vendar nekoliko drugače kot na priliko kuga ali črne koze. Te in druge bolezni se prenašajo potom bolezenskih kali ali bacilov, zehanje pa prehaja od človeka do človeka s pomočjo sugestije. Po domače bi se dalo reči: S tem, da sam zehaš, »narediš«, podtakneš še sosedu, da tudi on zeha. Še več! Niti ni treba, da bi bila dva. Zehanje uboga celo avtosugestijo. To se pravi, sam sebi lahko »narediš«, samega sebe lahko naplahtaš, da začneš na lepem zehati. Treba je le, da si prav živo predočiš zehanje, ali pa rečeš sam sebi: Sedaj moram zehati — čeljusti ti že lezejo narazen. Kar poskusi, če ne verjameš!

Pri vsem tem obilnem znanju o zehanju, zelo dolgo nisem vedel, kaj je prav za prav zehanje, čemu se ta nemarnost človeka drži. Pa prišel je dan, ko me je prijateljica knjiga tudi o tem poučila. Nekako takole je modrovala.

Človek, pojdi in poglej človeka, kako se zjutraj prebudi iz globokega, krepilnega spanja. V spanju je bilo vse telo leno, nedelavno. Žila je počasi bila, kri je leno krožila po telesu. Ko se prebudi, kako je na mah vse drugače! Začuti potrebo, da svoje ude počeno pretegne in napne. Koj nato zahtevajo pljuča svojo pravico in ž njimi vsi dihalni organi. Silijo te, da z zehaš in na ta način prav globoko vdihaš zrak, hitro in kratko ga pa zopet izdihneš. Ko se je namreč telo začelo gibati, se je poživil krvni obtok. Kri potrebuje za svoje živahnejše delo več zraka, prav za prav le kisika, ki je ena izmed zračnih sestavin. Ko je zehanje na višku, je prsna votlina ali »koš« zelo razširjena in raztegnjena. V vse koticke pljuč udari zrak skozi zevajoča usta in sapnik. Kri hitro izsesa kisik, ostale sestavine (dušik, ogljikovo kislino, vodne pare) pa puhneš z naglim izdihom iz sebe.

To je torej pomen zehanja, ki je silno važna reč. Med delom, med gibanjem, dihaš dosti globoko, dovolj zraka pride v pljuča, dovolj kisika ima kri na izbiro. Zato takrat ne zehaš. Če si zaspan, nekako otrpne vse telo, mišice ohlapnejo, dihanje postane površno. Če si zelo pozoren, dihanje nehote zadržuješ. V obojem slučaju prihaja premalo kisika v kri, nastane lakota, žejja, pljuča hite globoko zajemat, zehanje je tu.

Iz tega sledi, da je zehanje jako pomenljiva naprava, čeprav je iz olikane družbe izključeno. Saj je prav, da ni dovoljeno bližnjemu v obraz zehati, je pa tudi prav, da vemo: zehanje samo na sebi ni nič drugega kot prav koristna in včasih naravnost potrebna gimnastika ali telovadba pljuč.

Kako naj se sangvinik vzgaja?

Otokar Janez.

Ej, hudo je biti za Otokarja! O temperamentih moraš pisati, tako pravijo pri »Mladosti«. Če pa pišeš, moraš ali prepisati iz knjig, ali pa sestaviti spis po lastnem opazovanju. In če prepíšeš iz knjig, pravijo, da je dolgočasno in nič novega, če pa pišeš po lastnem opazovanju, se gotovo zameriš ljudem, ki se čutijo prizadete.

Tako z mirnim srcem in prepričano dušo sem pisal oni dan o sangviniku, čisto sem pa pozabil računati z dejstvom, da moj nesrečni Lojze tudi bere »Mladost«. In nekaj dni po prihodu zločinske številke je privršal Lojze k meni in me čisto od blizu pogledal prav v belino očesa. Grozil mi je z vsem mogočim in če bi ne bilo moje bistro oko zapazilo slabo prikritega nasmeška v kotičkih njegovih ust — resnično bi me bilo strah! Še bolj sem se potolažil, ko mi je povedal, da me je med potjo že temu in onemu zatožil, češ da ga ne pustim v miru in ga vlačim po časopisih... Torej mu to vendar ni bilo tako zelo neljubo in se je menda celo bal, da bi kak površen bravec »Mladosti« utegnil misliti na katerega drugega Lojzeta, ne pa nanj. Končno me je pa le zopet zaskrbelo, zakaj pred slovesom mi je rekel tole: Sicer je pa čisto prav, da si tisto napisal, sedaj vsaj vsi vedo, da sem tak, in kaj morem jaz za to, če nisem drugačen? Taka je moja narava in kdor hoče z menoj shajati, naj ž njo računa. Sedaj pa glej, da me nehaš obirati po »Mladosti!«

Tako je bilo najino slovo in jaz sem vedel, da moram še pisati. Izpodbuditi moram po svojih močeh Lojzetovo prepričanje, da mora biti tak. Pa se tudi ne bojim nove zamere, zakaj Lojze je sangvinik in si bo do prihoda pričujoče številke ravno zopet zaželel, da bi se kaj bralo o njem v »Mladosti«...

Lojze torej mora biti tak! Očitno je, da je že pozabil, kaj sem pisal v prejšnjih številkah o vzgoji temperamenta. Temperament je res v naravi človekovi, ni pa še narava sama. In samo narava kot taka je nespremenljiva, vse, kar se narave drži, se pa da spreminjati. Spreminja se deloma že samo od sebe pod pritiskom razmer, spreminja se pa zlasti tudi pod vodstvom človekove volje.

Lojze mora biti tak! Kakšen pa prav za prav? Jaz sem oni dan po Lojzetovem odhodu še enkrat prebral svoj spis v »Mladosti« in sem premišljeval, kje je kaj žaljivega, oziroma menj častnega za sangvinika napisanega. In uvidel sem, da sem naslikal Lojzeta v takih rožnatih barvah, da moj opis sangviničnega temperamenta niti resničen ni. Saj ima drugod v takih opisih vsak temperament prav toliko senčnih strani kot solnčnih — jaz sem pa svojemu sangviniku komaj od daleč naprtil nekoliko manj hvale vrednih lastnosti. N. pr. v knjigi, ki leži sedajle pred menoj na mizi odprta, berem o slabostih sangviničnega temperamenta te-le reči: lahkomišljenost, ničemurnost, vihravost, raztresenost, požrešnost, objestnost, srboritost, razposajenost, zapravljivost...

Tako torej! Kličem za priče vse brave »Mladosti«: kdaj in kje sem jaz o Lojzetu kaj takega zapisal? In jaz od svoje strani pričam, da bi tagal, če bi pisal.

Kaj iz tega sledi? Ali Lojze ni sangvinik, ali je pa svoj temperament že tako vzgojil, da so ostale skoraj same dobre lastnosti, slabe pa izginile brez sledu... Mislim, da je drugo res, in če je, potem je Lojze z dejanjem že zdavnaj ovrigel svojo lastno trditev, da mora biti tak...

Torej se lahko Lojze še dalje vzgaja. Do trdne moške popolnosti mu namreč kljub vsemu še marsikaj manjka. Kako naj pa to napravi? Iz nekaterih zgledov lahko povzame pravilo, ki bo vselej veljalo, in se glasi: *prema guje naj se, da ne bo njegovo čuvstvovanje takoj v prvem trenutku brez razsodbe planilo na dan!*

Recimo, da je prišel v družbo veselih ljudi, ki jih doslej ni poznal. Posvetili so mu veliko pozornosti in so mu bili zelo všeč. Brž mu sili na jezik sodba: *sijajni ljudje!* Toda kdo ve, ni-li ta sodba prezgodnja? Koliko bolje bi bilo, če bi se za danes Lojze svoje sodbe vzdržal in bi si jutri ali pojutranjem tiste ljudi še od drugih strani ogledal?

Pride kdo prosit to ali ono pomoč. Sangvinik hitro obljubi, mnogo obljubi, pozneje pa morebiti besedo sne. Ali ni bolje, malo manj obljubiti? Toda seveda, treba je znati obvladati čuvstva!

Sangvinik gleda bodočnost v samem solncu. Pa se pogosto opeče. Prej bi se bil moral naučiti, da bi znal vsako stvar tudi od druge strani pogledati — morda bi potem vse drugače videl in bi se mogel pravočasno zavarovati zoper nesrečo —!

Naj ti primeri zadostujejo! Lahko bi jih pomnožili v neskončnost, toda bolje je, da jih naš sangvinik sam najde. In našel jih bo, če se hoče odslej dalje le nekoliko potruditi za *zbranost* — to pa ne samo pri molitvi, temveč pri vsem svojem dejanju in nehanju. Zbranost mu bo omogočila, da zavlada nad hitro in prehitro delujočim čuvstvovanjem pамет z vso svojo zdravo, mirno in počasno preudarnostjo. —

Kako naj pa drugi na sangvinika vzgojno vplivajo?

Ogibati se je napram njemu čmerne in puste resnobnosti. Zakaj bi mu ne dali vedeti, da ga imamo zavoljo njegove veselosti radi? S tem si pridobimo njegovo srce in lahko nanj vplivamo po mili volji. Toda preveč se na sangvinika zanesti — tega nikar! Jutri utegne biti že čisto drugih misli, zato — ako hočeš res kaj doseči — kuj železo, dokler je vroče! Kar hočeš, da ti sangvinik stori, to naj stori hitro, dokler je njegovo čuvstvovanje tvoji stvari še naklonjeno.

Sangvinika ne sodi prestrogo! Je sicer lahko včasih prav neznošen — v besedi in dejanju — toda ne iz hudobije. Ne zameri mu torej iz vse duše! Ko bo svojo nerodnost spoznal, te bo rad prosil odpuščenja. Takrat ti bo iz srca hvaležen, če bo videl, da znaš imeti potrpljenje ž njim. Za čuvstvoval bo s teboj in drugič bolj pazil nase.

Skrbno pa pazi, da nikdar sangvinika ne zlorabiš! V času prekipevanja njegovih živahnih čuvstev to ni posebno težko. Kdor zna z lepo besedo podžgati sangvinikovo srce, lahko izvabi iz njega, kar hoče. Toda to je nepošteno in ne more prinesiti nič dobrega.

Za službo, ki zahteva mnogo odgovornosti in samoobvlade, ne vzgojen sangvinik ni. Za diplomata ni ustvarjen. Za srednje težka mesta je pa večinoma prav uporaben. Rad pa sliši pohvalo in ga ž njo podžgeš k pridnemu novemu delu.

Vse, kar rečeš, mora biti resnica; ni pa, da bi vse, kar je resnica, tudi povedal!

Žalostinka.

Leopold Turšič.

*Žel je šel sinoči krajec-srp, ubožec,
tihega neba jasnino —
ko bi kaj našel!*

*Ves obupan, onemogel
skril za gozd se je v temino
in na tihem — klel...*

*Žel sem, žel sem s trudom znojnim bedni človek,
kar sejal sem letos v ljudske njive —
kaj ne bo mi žal!*

*Vse sem spravil in namlatil
žetve nerazveseljive —
komaj za bokal...*

*Kje naj zdaj nesrečnik se nastanim,
da se lakoti ubranim? —
Joji! —*

Pogled na zvezdnato nebo.

Ivan Sušnik.

(Dalje.)

Ali naj se bavimo z vprašanjem, kaj bi se zgodilo, če bi komet zadel v našo zemljo? Navadno se o tem govori, kadar nam zvezdoznanci napovedujejo prihod kakega kometa. Nemogoče to ni, saj so že nekterikrat krožile repatice v bližini naše zemlje. Bielatov komet je na svoji poti sekal tir naše zemlje in opetovano so se ob takih prilikah pojavili v veliki množini zvezdni utrinki, kateri so bili baje ostanki razpršenega kometa.

Upoštevati bi bilo v prvi vrsti velikost dotičnega kometa. Izmed znanih nebesnih teles bi smeli prištevati med najmanjša oba Martova meseca, ki imata kvečjemu do 10 km v premeru, največji izmed planetov — Jupiter ima v premeru 142.000 km, stalne zvezde, solnce, so neprimerno večje. Tudi kometi so različne velikosti, oziroma njihova tvarna vsebina je zelo različna, dasi so v obče glede vsebine nekoliko manjši kot naša zemlja. Le pri nekaterih repaticah se je posrečilo njihovo vsebino približno določiti. Za Bielatov komet so določili, da je znašala njegova vsebina 2.400.000. del naše zemlje. Druge večje komete, ki so se približali zemlji ali drugim planetom, zlasti Jupitru, so cenili na 20.000.—10.000. del naše zemlje. Po številki soditi, se nam zdi to zelo malenkostno. Toda že Bielatov komet bi tvoril kroglo s približno 120 km v premeru. 10.000. del naše zemlje bi znašal nad 200 milijonov kub. kilometrov toliko goste snovi, kakor je zemeljsko gorovje ali skoro dvakrat toliko, kolikor znaša vsebina vseh zemeljskih celin Azije, Afrike, Amerike in Evrope, kolikor se dvigajo nad morsko površino. In ta množina naj zadene v zemljo z brzino, katera je stokrat večja kot brzina izstreljene krogle. Vsakemu bo umljivo, da bi tak sunek pretresel vso zemljo, prebil morda zemeljsko skorjo in pognal razstopljene snovi notranjščine na površje, brez dvoma pa pognal čez bre-

gove morje, ki bi v kilometre visokem valu preplavilo vso zemljo. Omenili smo, da se nahaja na kometih velika množina plinov, zlasti ogljikovega vodika in ogljikovega dušika. Prvi plin je iste sestave kot plini, kateri v premogovnikih povzročajo toliko nesreč od eksplozije, drugi tvori strupene pline (Cyan). Ogljikov vodik bi zlasti še v zvezi z zemeljskim kisikom povzročil požar, ki bi objel vso zemljo in uničil še tisto, čemur bi morje prizaneslo.

Seveda s tem ni rečeno, da se to mora zgoditi, pač pa vsi zvezdoznanci priznavajo, da možnost take katastrofe ni izključena. Leta 1901. je v ozvezdju Perzeja 22. februarja nenadoma zažarela nova svetla zvezda, ki je pa čez par mesecev za prosto oko ugasnila, v močnih daljnogledih pa se je dala opazovati še do sedanjega časa. O tej zvezdi sodijo veččaki, da je zašla v svetovno meglico (plinov?), ki je na vsem njenem površju povzročila silen požar.

Takih slučajev je v zgodovini več znanih. Najznamenitejša je tako zvana Tychonova zvezda, ki jo je zvezdoznanec Tycho l. 1572. opazil nenadoma v Kasiopeji, in ki je s svojim bleskom presejala celo Sirija. Da so novo zvezdo v Perzeju zvezdoznanci natančno opazovali, je umevno. Spektroskop je kazal črte žarečega vodika. Novo zvezdo so na zemlji opazili l. 1901., tedaj so svetlobni žarki prišli do zemlje. Kdaj pa se je na zvezdi katastrofa prigodila, je neznano. Ko so hoteli njeno paralakso določiti, se je izkazalo, da je tako majhna, da se z navadnimi pripomočki ne da opaziti. Zvezda je od nas tako oddaljena, da je svetloba potrebovala morda par stoletij, da je preletela to razdaljo. Sporočilo dogodka na zvezdi smo na zemlji prejeli šele čez stoletja.

(Dalje.)

Zakon narave je tak.

Anton Boštele.

*Če sanjajo mladci o črnih očeh,
o žametnih licih, o zlatih laseh,
kdo bi jim zameril, saj*

zakon narave je tak.

*Kmet hodi za plugom ves sključen in siv . . .
kadijo se brazde in setev kali,
starcu se nada za nado budi,
pa niti ne ve, če ob žetvi bo živ.*

Zakon narave je tak.

*Globoka je ječa in vzduh je težak . . .
Jetnik za zamreženim oknom sloni,
duh mu je daleč, kjer gozd zeleni,
kjer orel svobodno reže zrak.*

Zakon narave je tak.

*Če sanja o kruhu, o boljših dneh,
trpin, zakopan v trboveljskih tleh,
kdo bi mu zameril, saj*

zakon narave je tak.

Alkohol, živčevje, srce in mišičje.

K. V.

Alkoholno vprašanje postaja vsak dan važnejše, ker njegovo vsestransko škodljivost vedno jasneje poznavamo; pa tudi boj proti njemu je ostrejši. Za mladino polje, kjer lahko plodonosno uporabi svoje mlade, sveže moči. In to v dvojni meri: da se sama vzdržuje vsake opojne pijače in da potem deluje apostolsko z antialkoholno propagando.

Nas posebno zanima vpliv alkohola na organe, ki so važni zlasti za telovadca: živčevje, srce in mišičje. Mladenič, ki goji telesne vaje, telovadbo in šport, ki se torej več ali manj briga za razvoj in higijeno svojega telesa, bo znal poiskati vsa najboljša sredstva in pota k temu cilju. Nasprotno bo pa gledal, da se ubrani škodljivim vplivom. Med temi je uživanje opojnih pijač na prvem mestu. Ali opustiti alkohol, ali pa biti nedosleden.

Kakšna je usoda alkohola v telesu? Iz posebnega kanala preide zelo hitro v kri, ki ga raznese po vsem telesu in ga nekaj odda vsakemu organu. Navajenost na alkohol pospešuje njega vsrkavanje (resorpcijo). V stanicah posameznih organov alkohol ogreva, kakor vsa naša druga hrana, toda zelo počasi. Za hranivo ne more služiti radi svojih številnih strupenih lastnosti. Zakaj bi se hranili s strupom, ko imamo zdravih hranil dovolj! Alkohol omamlja (je narkotično sredstvo), v predstadiju pa draži, vzburja. Ker ga sprejmejo iz krvi vsi organi, tudi vse skvari; se torej ne omejuje na gotova tkiva in organe, kakor nekateri drugi strupi; pravimo, da ni specifičen strup.

Normalno, zdravo delovanje živčevja, srca in mišičja si lahko predstavljamo tako-le: Živčevje, naši možgani nam kombinirajo razne vaje, enostavne, bolj komplicirane, potem ko smo predvideli mogoče nevarne momente. Naša volja po takem spoznanju sproži mišice, ki se kontrahirajo preračunano, kolikor je ravno za dotično vajo prav. Mišice v nepijanem stanju delajo ekonomsko; z najmanjšo izgubo energije napravijo največje delo. Srce pa, ta neutrudljivi, neizčrpn motor, poganja kri, da krčče se mišice dobijo dovolj hraniva in kisika za izgorevanje.

Kako se pa izpremeni to razmerje med naštetimi organi, če ima alkohol svoje roke vmes? Mislím to stanje, ki nastopi po zaužitju malih ali srednjih količin opojnih pijač, ker pijan človek telovadi po svoje.

Živci hitreje sprejemajo vtiske zunanjega sveta in hitro odgovarjajo, včasih še celo prej, ko neha delovati dražljaj (vprašanje, svetloba itd.). Vse se zdi takemu človeku lažje in jasno. Razlogov za ali proti ne išče; hitro se odloči za da ali ne. Kljub povečani hitrosti pri delu, ni večjega uspeha kot brez alkohola; dela bolj površno: n. pr. če dviga utež, jo dvigne nekaj večkrat, a manj visoko. Natančna merjenja so nam to dokazala. Pri trajnem (kroničnem) alkoholizmu je treba poudariti kopičenje vpliva; vedno bolj se čuti zastrupljanje; vsak ponoven dovoz zviša občutljivost. V telovadnici je tak človek neoprezen, predržen, ker ne vidi nobene nevarnosti niti pri najhujših vratolomnih vajah.

Škodljivost alkohola na srce je dosti velika. V začetku po pitju utripa bolj pogosto. Včasih odebeli stena in se srce poveča, ker mora iztisniti večje količine tekočine, posebno če je kdo popil veliko piva (Bierherz). Pri rednem pitju pa mast prerašča srce, kakor plevel žito in otežkoča srcu krčenje in utripanje. Razmerje med izvršenim delom in porabljenim kisikom (iz zraka) se vedno slabša; srce dela neekonomsko, prav tako kot

tisti, čigar je srce. Zamaščeno srce ne more zadostiti velikim zahtevam, ki se pojavijo vsled velike porabe energije pri težkih telesnih vajah.

Kakšen je učinek alkohola na naše mišičje, smo videli malo prej pri dviganju uteži. Hitreje, — nižje, manj. Praktično je važno sledeče: Pitje opojnih pijač med samim delom je škodljivo; začetna vzpodbuda in malo zboljšanje, potem pa znižanje in poslabšanje, manjša vrednost opravljenega dela padejo vsi v delovno dobo in se uničujejo tako, da vsak dan ostanejo slabe posledice. Za mišično delo ne moremo porabljeti alkohola.

Mnenje, da bi alkohol prav prišel v zadnjih trenutkih pred ciljem, je teoretsko pravilno. Navadno pa na cilju ne rabimo več pomoči. In kdo nam jamči, da se bo alkohol užival samo ob takih prilikah. Največji napori pri športu zahtevajo skrajno gospodarjenje s silami, to pa alkohol ovira. Slab gospodar je, ki po nepotrebnem razmetava premoženje.

Kdor hoče zdravo telo, da bo zmagalo tudi pri najtežjih vajah, ki se stavijo, recimo, na prvenstvenega tekmovalca, ta ne bo pil, bo abstinent. Abstinenca od alkohola je najboljša rešitev alkoholnega vprašanja.

To in ono.

Telovadna in sportna poročila.

Priobčuje Ivo Kermažner.

Švicarska telovadna društva v Londonu. V tem svetovnem mestu se nahaja tudi dvojce švicarskih telovadnih društev, namreč »Helvetia« in »Schweizerbund«. Merodajni faktorji teh društev so pa sklenili, da se oba društva združita v eno z imenom »Swiss Gymnastic Societe London«, kar se je zgodilo letos meseca marca.

Telovadne slavnosti italijanskih katoliških telovadcev v Asti. V prvi polovici meseca maja t. l. se je vršila telovadna prireditev s tekmi ital. društev v mestu Asti (sev. Italija). Udeležili so se zleta (ne pa tudi tekem) poleg Italijanov še Švicarji, Francozi, Poljaki (Sokol okrožje Varšava-Gnjezdin) in Č. O. Z., ki je kot zastopnika poslala br. Kostelko in dr. Mihalskega. Jugoslovansko orlovsko zvezo je zastopal br. Jereb. Tekmovali so samo Italijani, tako v posameznih kategorijah, kakor tudi za prvenstvo. — Začele so se tekme v petek popoldne, in sicer tekme v lahki atletiki, ki so prinesle še precej lepe rezultate. Tako n. pr. skok ob palici 3 m, prosti skok v višino 1.55 m, skok v daljavo 5.32 m. Trajale so skoraj do 7 zvečer. Istočasno se je vršila tudi tekma vojakov. S tem je bil program za petek izčrpan. — V soboto ob 7. zjutraj so se začele tekme vrst. Tekmovalo je jako veliko oddelkov, ki so šteli od 15—30 mož. Vsak oddelek je vodil en starejši član v civilu. Aranžma tekem je bil jako dober. Na tekmovališču so bili že vnaprej določeni prostori za predvajanje prostih vaj, redovnih vaj, za skok itd. Vsak oddelek je prišel prav hitro na vrsto. Malokje je videti pri tekmi tako vzorno disciplino, kot je bila baš tukaj. Tekmovali so vsi oddelki v: prostih vajah, redovnih vajah,

metanju krogle, skoku v višino in plezanju. Pri prostih vajah so sodili vedno po 4 sodniki. Vaje so bile prav lepo sestavljene in ne težke, vsekakor pa prikladne za nastop večjega števila telovadcev. — Dalje je tekmovalo mnogo vrst tudi na orodju, in sicer na drogu, bradlji, krogih in skoku čez konja na vzdolž. Vsak oddelek je štel 12 mož, postavljenih v štiristopih. Vadili so hkrati po 4 telovadci eno in isto vajo. Tekma na orodju je bila razdeljena v 6 kategorij, ki so se stopnjevale po svoji težkoči. Tako je vsak izmed dotičnih tekmovalcev tekmoval v dveh kategorijah. — Sodniki so polagali zelo veliko važnost na dohod in odhod ter doskok. Četudi je tekmovalec vajo slabo izvedel in tudi slabo odskočil, je pri doskoku na tla ostal na mestu kot pribit in šele na povelje dotičnega, ki je vodil vrsto, odkorakal. Večina oddelkov je vadila orodne vaje na štetje. Tekme vrst so trajale ves dan do 7. zvečer. Tekmovali niso samo starejši telovadci, ampak tudi mlajši in gojenci. — Nadaljevale so se tekme v nedeljo dopoldne do 9. zjutraj. Bile pa so v nedeljo le takozvane »gare di corraaggiamento« — nekatere vzpodbudne tekme, kjer so tekmovali le mlajši telovadci. Ob 9. pa so se začele tekme posameznikov za prvenstvo. Udeležili so se te tekme samo Italijani. Tekmovali so: v poljubni prosti vaji, obvezni in poljubni prosti vaji na konju, v dveh poljubnih vajah na drogu, bradlji in skoku v višino — 1.30 m. Vsakega so sodili trije sodniki. Vaje so proizvajali res z eleganco. Poljaki so v nedeljo dopoldne proizvajali simbolične vaje ter nato skakali čez konja. Želi so pri publiku buren aplavz. — Sodili so v pretežni večini italijanski častniki. — Celotno telovadišče so zastražili vojaki, tako da je imel na telovadišče dostop samo oni, ki je imel znak od sodniškega zbora. V

nedeljo ob 12. se je razvil po mestu sprevod. Bil je pester z ozirom na najrazličnejše barve krojev. V njem je bilo mnogo francoskih trobentačev. Ob 4. popoldne pa se je vršila javna telovadba na telovadišču. Nastopili so zopet posamezni oddelki s svojimi vajami, predvsem Italijani, ki so bili na zletu jako dobro zastopani.

Drobtine in še kaj.

Zbira dr. Vinko Šarabon.

Velikanske zračne ladje.

Na Angleškem gradijo dve novi zračni ladji, ki bosta imeli še enkrat večjo vsebino kakor oni »Zeppelin«, ki je v lanskem oktobru plaval v Ameriko. Ladji bosta začeli voziti v začetku leta 1927., posredovali bosta promet med Angleško in Indijo. Vožnja iz Londona v Bombay bo trajala samo 60 ur, stala bo pa 15.000 dinarjev. Na ladjah bo tudi kadijnica; doslej na zračnih ladjah niso smeli kaditi, zaradi ognja, pri teh dveh bo pa vsaka nevarnost ognja odstranjena.

Pariz—Newyork.

Gotovo se še vsak spomni drznega poleta Francoza Pelletier d'Oisy, ki je letel lani iz Pariza na Japonsko. Letalo mu je napravila tvrdka Breguet. Sedaj bo zgradila ista tvrdka ogromno letalo, ki se s sedanjimi ne da prav nič primerjati, in ki bo brez prestanka letelo lahko iz Pariza v Newyork, torej čez Atlantski ocean. Seveda bo pa preteklo najmanj pet let, preden bo ta velikán zgrajen. Kakšen pa tudi bo! Na široko se bo razprostrl 72 metrov, dolg bo 38 metrov, težak 55 tisoč kg, na uro bo prevozil 280 kilometrov, vzel bo lahko s seboj 5000 kg tovora. Benzin, motorje in prtljago popotnikov bodo spravili v krila, ki bodo za ta namen ne navadno močno zgrajena: debela bodo 2.15 metrov! Vožnja od Pariza do Newyorka bo stala 3700 francoskih frankov, torej manj kakor I. razred na prvovrstnem parniku. Popotnikov bo vzel aeroplan s seboj 80, prišli bodo v Ameriko prej kot v enem dnevu. Stal bo pa 10 milijonov frankov.

Zračna ladjica za dve osebi.

Zgradila jo je tvrdka Goodyear v Ameriki. Ni prav nič podobna zračnim velikonom; samo 30 metrov je dolga, 10 metrov ima premera, vsebina je petdesetkrat manjša kakor jo ima tisti Zeppelin, ki je letel lani iz Evrope v Ameriko. Konjskih sil ima motor 60. Za vodnikom je zaprta sobica za 2 osebi. Tako preprosto je ta mali Zeppelin zgrajen, da ga lahko vodi vsak, ki zna voziti avto. Hitrost 150 km na uro.

Novo Junkerjevo letalo.

20. aprila je začel prometovati na progi Dunaj—München—Ženeva velikansk Junkerjev aeroplan. Tri motorje ima, vsak motor

po 200 konjskih sil, ki obratujejo lahko vsak sam ali pa vsi skupaj. V prostorni kabini sedi lahko devet popotnikov. Aparat je izredno miren, vožnja nad vse udobna, kljub temu da se pomika letalo s hitrostjo 180 km na uro naprej.

Nove knjige.

Poroča urednik.

Edm. About: *Kralj gora*. Iz francoščine prestavila Kristina Hafner. Ljudske knjižnice 20. zvezek. Jugoslav. knjigarna v Ljubljani. Cena Din 18 in 30. — Zanimiva povest iz življenja roparjev v Grčiji v času po osvobojenju. Bralec ne ugaja samo način, kako predstavlja pisatelj razmere, ko opisuje roparsko četo kralja gora, temveč predvsem, kovesť sama, ki ga prisili, da ne odloži knjige, dokler je ni prebral do konca. Oprema knjige je zelo okusna. Knjigo torej iz teh vidikov prav toplo priporočamo knjižnicam in posameznikom. Ne dopustite, da bi se zbirka zvezkov Ljudske knjižnice pri Vas ne dopolnjevala.

Urednikov radio.

»Zanimivo pismo«. Tisti X. Y., ki smo mu v letošnji prvi številki »Mladosti« na str. 8 in 9 fotografirali pismo, ki je vzbudilo toliko pozornosti, nam je po sedmih mesecih molka blagoizvolil poslati zopet par vrstic. Piše nam:

»Cenjeni urednik! — Z velikim zanimanjem sem čital v zadnji »Mladosti« novice(?) v Tvojem radiu. Smejati sem se moral, ko sem bral, kako fličeš (!) razne dopisnike. Praviš, da prihaja vedno več dopisov. Zato si pa tako izbirčen (!) postal. Prav imaš. Mogoče sem tudi jaz malo pripomogel k temu s svojim zanimivim pismom. Upam, da se še kaj vidiva, če ne drugje, pa vsaj v radiu! — Prosim, povej mi, če je prav, da Te kar tičem, če ravno Te ne poznam. Če to ni lepo, pa me pohvali. — Glede zunanje oblike »Mladosti« pa tudi jaz rečem, da je lepša kot lani! — Bog živi! — X. Y., preds. orl. ods. na H.« —

Vidiva se torej v radiu. Kaj pravite na to? Jaz ne rečem ničesar, naj bo pismo samo komentar in dopolnilo mojim opombam za tiste, ki so mi tako hudo zamerili, da sem jih »okreal«. Vedel pa sem precej od začetka, da bom delil usodo Mladikarjevega Krivogleda. In se nisem bal — zato sem zapisal. In bom še! — Kar pa zadeva Vaše vprašanje glede tikanja, rečem tole: Odprite letošnjo majsko »Mladost« na str. 88. Tam boste na sliki v tretji vrsti od zgoraj navzdol v osebi, ki je tretja od leve proti desni, našli urednika »Mladosti«. Potem odprite še »Odbornika« iz l. 1921. na str. 32. In če boste razumeli, Vam bo vse jasno. — Prosim Vas, da mi kmalu daste priliko, da se »vidiva, če ne drugje, pa vsaj v radiu.« — Bog živi!

A. O. (kraj?) Vaš spis o »Mladosti« ter pesmi »Ljubezen« in »Materi« sem prebral. Če ste to govorili in deklamirali doma v odseku, so Vam morda ploskali in Vam častitali. Jaz Vam ne morem. Je sicer vse res, kar ste izrazili in tudi iskreno občuteno, a na papir ne sme, ker bi po meni padli še ostrejši kritiki, če bi pogledal skozi prste.

Potrpite torej in zgornji sestavek preberite — v tolažbo. Radia pa se bojte!

Dva ugankarja sta me »v imenu več ugankarjev in naročnikov« »Mladosti« hudo napadla. Potruditel sem se in sem storil, kar je bilo v moji moči, da sem jima ustregel. Ali sem storil dovolj? Oglasita se!

Iz kraja v kraj.

Sv. Jurij ob Ščavnici.

Vsak znamenitejši dogodek v zgodovini našega odseka je žalosten. Dne 27. julija t. l. smo vzeli slovo od našega dragega brata podpredsednika, učitelja Toneta Korošaka, ki je odšel k vojakom. Odsek je izgubil ž njim svojega prvega in najboljšega delavca. V znak naše hvaležnosti mu je na poslovilnem večeru br. vodja naraščaja izročil prekrasen šopek. — Dragi naš Tone! Vеди, da so Ti bila s krasnimi cvetkami izročena tudi naša srca. Vonj cvetlic se je izgubil, hvaležnost v naših srcih pa ne bo ugasnila nikdar! Bog Te živi! — Tajnik.

Stepiče pri Novem mestu.

Dne 29. junija smo obhajali 5 letnico tukajšnjega Orla. Imeli smo lep praznik. Zjutraj je bila po vasi budnica; najbrže prva v našem Podgorju. Igrala je prav lepo godba iz St. Jerneja. Pri jutranji maši je pristopilo 21 Orlov v krojih k sv. obhajilu. Popoldne pa je bil javen nastop. Nastopil je odsek sam. Koliko zmore, naj govore številke. Po kratkem, lepem rajalnem pohodu je nastopilo 16 bratov proste vaje. Rajalni pohod naraščaja (30) je bil tudi lep. Najlepša točka so bile naraščajske proste vaje, pri katerih je nastopilo 36 Orličev. Pač lepa četa za en od-

sek. Višjih naraščajnikov je sicer manj, vendar smo jih videli 18 pri prostih vajah s palicami. Najbolj veseli pa so bili ljudje 14 naših najmanjših naraščajnikov, ki še v šolo ne hodijo. Vadili so vaje z zastavicami. Mesto orodne telovadbe, ki je pri nas za enkrat še nemogoča, so nas pa bratje Orli presenetili s par lepimi skupinskimi vajami. Med tel. točkami so bili tudi govori in deklamacije. Br. predsednik je imel pozdravni govor. Br. Matijč Turk, kmetski fant, pa je govoril: »Kako kažemo Orli ljubezen do domovine.« Obisk je bil lep. Ljudi iz domače fare je bilo veliko, od drugod pa radi slabega vremena bolj malo. En mož je ravno zato tudi rekel: »Škoda, da ni Novomešanov, da bi vsaj enkrat videli, kaj Podgorci znamo.« Da je bila prireditev lepa, pričajo tudi izjave nasprotnikov, ki so povdarjali, da kaj takega niso pričakovali.

DOPISNIKOM. Tekom poletja se vršijo širom Slovenije vsakovrstne orlovske prireditve. In vendar nam nič ne poročate o njih. Uredništvo lepo prosi za dopise.

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani

ima v zalogi sledeče knjige orlovske knjižnice:

Zvezek 9.: Tajnik (Odsekovno poslovanje)	Din 12.—
„ 11.: Fr. Zabret: Orlovstvo	„ 19.—
„ 12.: M. Jeglič: Naraščajske ure	„ 25.—
„ 13.: Br. Nardžič: Nagovori pri naraščaju	„ 20.—

Po znižani ceni:

5. katoliški shod v Ljubljani l. 1923	Din 55.—
Dr. J. Ev. Krek: Izbrani spisi. Socializem	„ 72.—
Slike gosp. knezoškofa dr. Jegliča	„ 90.—
Sveto pismo novega zakona. Prvi del: Evangeliji in apostolska dela. V platno vezano z navadno obrezo	„ 43.—
V pegamoid vezano z zlato obrezo	„ 54.—
V polusnje vezano z zlato obrezo	„ 76.—

Za šalo in zares.

Uganke naših Orlov.

*Urednik: Peter Bulkovič-Domen,
Zgonik, p. Prosek (Italija).*

1. Besedna uganaka.

(Jože Bahor, Hrast.)

Angleško, Rusija, ječa, lim, črke.

Iz črk navedenih besed sestavi naslov orlovske publikacije in ime pisatelja.

2. Vraza.

(Miroljub, Kočevje.)

Dvozožna trudnega spočije.

Odvzemi glas, dobiš ostanek,
ki med počitkom često te utruji.

3. Besedna uganaka.

(Nace Cuderman, Tupaliče.)

Ura
Šivalni stroj
Smodnik
Tisk
Telefon
Elektrika
Premog
Lokomotiva
Kinematograf
Daljnogled
Zrakoplov
Puška
Gramofon
Saharin
Fotografija
Avtomobil

Postavi te besede drugo pod drugo tako, da dajo črke od zgoraj navzdol čitane novejšo svetovno iznajdbo.

Vsebina 8. štev. Prosveti in omiki: Br. Janez: Vitezi. — Dr. I. Pregelj: Liliya mogota. VIII. Pomoč kristjanov. — Škender: Marija spet se mi je nasmehnila. — Otokar J.: Spodoben pouk o zehanju. — Otokar J.: Kako naj se sangvinik vzgaja? — L. Turšič: Zalostinka. — I. Sušnik: Pogled na zvezdno nebo. — A. Boštele: Zakon narave je tak. — K. V.: Alkohol, živčevje, srce in mišičje. — To in ono: Telovadna in sportna poročila. — Drobtine in še kaj. — Nove knjige. — Urednikov radio. — Iz kraja v kraj. — Za šalo in zares. — Slika: Orlovska četa pri Sv. Heleni.

4. Lira.

(Miroljub, Kočevje.)

a	a	a	a	a	a	čolnarsko orodje število ptič del posode del goveda lepa čednost delavec človeška doba pijača zvezda del sobe dan tedna gozdni del
	a	č	č			
	d	e	e	e	e	
	e	e	e	e		
g	i	j	k	k	k	
k	k		k		l	
l	l		l		m	
n	n	o	o	o	o	
	o	o	o	o	p	
	p	p	r	r	r	
			r	s	s	
			s	s	s	
t	t	t	t	t	v	

Po sredi od vrha navzdol ime slovenskega glasbenika.

Rešitev ugank je poslati v zaprtem pismu do 5. septembra na uredništvo »Mladosti«, Ljubljana, Ljudski dom. Dva izžrebana rešilca vseh ugank dobita po en izvod knjige: Milko Jeglič: Naraščajske ure.

Rešitev ugank v 7. številki.

1. Spomenik: Dr. Lovro Pogačnik. — 2. Kvadrat: Jože — oven — želo — Enoh. — 3. Številnica: Sila kola lomi. — 4. Posetnica: Okrajni zdravnik.

Vse uganke so prav rešili: Joško Kessler, Borovnica; Vaclav Winkler, Št. Vid n. Lj.; R. Camernik, Št. Vid n. Lj.; Stanko Jeglič, Ljubljana; Ožbe Lodrant, Prevalje; Peter Kusterle, Prevalje; Alojzij Sever, Št. Vid n. Lj.; Anton Turšič, Dražica; Franc Bohanec, Križevci; Ljudevit Domanjko, Zihlava; Ludovik Kotnik, Dobrije; Darko Knapfel, Vižmarje; Franc Modrinjak, Središče; Orlovski odsek Preddvorom in Ksaver Korban, Maribor.

Izžreban je bil: Ožbe Lodrant, Prevalje.

Pletilni stroji

Veliko kupcev obžaluje neprevidni nakup pletilnih strojev od nezanesljivih oseb ali tvrdk. Ako hočete imeti res zanesljiv in najmodernejši stroj, in če treba tudi pouk, se obrnite na samozastopstvo

Fran Kos v LJUBLJANI, Židovska ulica 5 ki nudi le prvovrstne pletilne stroje obče priznanih najboljših in najstarejših tovarn, z jamstvom za stroj in vsakršno popravilo po najnižjih tovarniških cenah.

Lične ilustracije in jasni klišeji

dajo reklamni šele pravo lice!

Jugoslovanska tiskarna
Ljubljana, Kopljarjeva ulica 6

Klišarna - Litografija - Kameno-
in offset-tisk - Rotacija - Stereo-
tipija - Knjigo- in umetniški tisk

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska cesta 8

se priporoča cenjenemu občinstvu
za izvrševanje vsakovrstnih

**kleparskih in vodovodnih instalacij-
skih del ter za pokrivanje streh.**

Vsa stavbna in kleparska dela v priznano solidni izvršitvi. Proračuni brezplačno in po poštne prosto. Popravila točno in po najnižji ceni.

Podružnica v TRSTU, Via Miramare 65,
ki jo vodi poslovodja g. Franjo Jenko.

Naša domača Kolinska cikorija

je izborna in izdatna.

Zelo priporočamo!

Salda-konti, štrance,
blagajniške knjige,
= amerik. žurnale =
odjemalne knjižice

itd. — nudi p. n. trgovinam po izredno ugodnih cenah

knjigoveznica K. T. D.
v Ljubljani, Kopit. 6/II.

Stavbno podjetje IVAN OGRIN

LJUBLJANA, Gruberjevo nabrežje št. 8

(telefon 426)

se priporoča za vsa stavbna dela ter nudi po zelo nizkih cenah vseh vrst

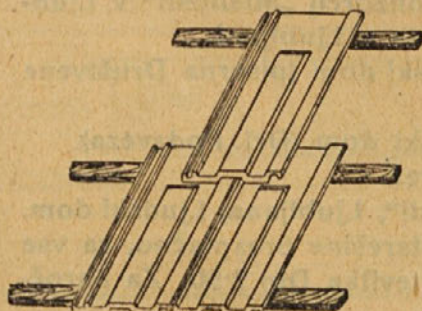
..... **opeko**

(strešno, zarezano in navadno opeko,
bobrovec, žlebnike, opeko za tlak)
in cementne cevi.

Lastna opekarna na Črnučah.

Zaloga tudi v Ljubljani.

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne d. d.

v Ljubljani, Miklošičeva c. 13

(prej Vidic - Knez, tovarne na Viču in Brdu)

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše, preizkušene modele strešnikov z eno ali dvema zareza, kakor tudi bobrovec (biber) in

== **zidno opeko** ==

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba.

Orel, naročaj vse društvene in odsekovne potrebščine pri lastni zadrugi! Ne podpiraj nasprotnikov! Zato kupuj le pri Društveni nabavni zadrugi! Svoji k svojim!

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljše in najizdatnejše od vseh vrst pralnega mila. —

Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko:

„Jelen“

Zahtevajte cenik! Zahtevajte cenik!

Društvena nabavna zadruga

v Ljubljani (Ljudski dom)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj,
telovadne obleke, telov. čevlje,
poslovne tiskovine in
knjižice za odseke.**

Tiskovine za ČEBELICO. Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh potrebščin za šminkanje igralcev.

Sprejema vloge v **Centralno Čebelico** in jih obrestuje po 6%.

Kupujte pri lastnem podjetju!

MLADOST

glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izhaja 17. v mesecu. — Urejuje Jože Jagodic, Ljubljana. — List izdaja konzorcij „Mladosti“ v Ljubljani. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Društvene nabavne zadruge).

Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (Orl. Podzveza).

Odgovorni urednik: Franc Zabret.

Naroča se: Upravništvo „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30.— letno; posamezna številka Din 2.50. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.